

Varnost in zdravje pri delu v šolskem kurikulumu – aktivnosti držav članic

Povzetek poročila ⁽¹⁾

Da bi vključevanje varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje v šolah in na fakultetah dobilo pravo vsebino in težo, mora biti opredeljeno v kurikulumu. V poročilu se presoja, kako države članice vključujejo varnost in zdravje pri delu ter izobraževanje o tveganjih v nacionalne kurikulume.

V državah članicah je bilo glede načrtovanih in izvedenih ukrepov v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju opaziti **precejšen napredek**. Ukrepi, s katerimi države članice na ravni učnih načrtov vključujejo varnost in zdravje pri delu v izobraževanje, so:

- normativne zahteve;
- interesne dejavnosti;
- smernice in viri, ki podpirajo normativne zahteve in interesne dejavnosti;
- uradna priporočila;
- nacionalna navodila in viri v primerih, ko te vsebine niso sestavni del učnih načrtov;
- promocijske kampanje, ki podpirajo zgornje ukrepe;
- pristopi za varne in zdrave šole.

Zaradi **sodelovanja na evropski ravni** so si osnovni predmeti in učni cilji v šolah držav članic vedno bližje. Izobraževanje o tveganjih ter varnost in zdravje pri delu običajno nista samostojna predmeta. Namesto tega se izkoriščajo možnosti za njuno vključitev v učne cilje ustreznih predmetov v šolskih kurikulumih, kot so naravoslovje, športna vzgoja, zdravstvena in državljanska vzgoja. Zato je pomembno, da se za osnovne predmete, ki so vključeni v kurikulume, opredelijo učni cilji izobraževanja o tveganjih ter varnosti in zdravju pri delu, pri čemer je treba upoštevati potrebe različnih starostnih skupin.

Uvajanje varnosti in zdravja pri delu ter izobraževanja o tveganjih v kurikulum pogosto temelji na močnem **partnerstvu** med organi, pristojnimi za varnost in zdravje pri delu, šolskimi ministrstvi in institucijami, pristojnimi za pripravo kurikulumov. Ker se nacionalni kurikulumi spreminjajo in razvijajo, morajo imeti organi, pristojni za varnost in zdravje pri delu, možnost vplivati na ta postopek v fazi vlaganja predlogov.

Za podporo poučevanju so države članice na nacionalni in regionalni ravni pripravile številne **inovativne vire**. Najbolj uporabni so viri in načrti za poučevanje, ki so povezani s kurikulumom.

Nekatere države članice, kot je Švedska, uporabljajo **celostne pristope**, pri čemer izobraževanje o tveganjih povezujejo z varnim učnim okoljem za učitelje in učence ter tudi zdravjem učencev v šoli. Nekatere pobude podpirajo izobraževanje o tveganjih v šolah in sočasno zagotavljajo podporo šolam pri izboljševanju varnosti v šolskih stavbah. Učenci so lahko dejavno vključeni v zagotavljanje varnosti v šoli, na primer preko predstavnikov učencev za vprašanja varnosti – kar je v nekaterih državah članicah zakonsko predpisano. Sodelujejo pa tudi pri odkrivanju nevarnosti v šolah.

Medtem ko so učiteljem na voljo odlični viri, pa se bistveno manj pozornosti namenja **pripravi** samih **učiteljev**. Zavedati se je namreč treba, da je treba učitelje prav tako usposobiti za poučevanje o tveganjih. Če niso deležni usposabljanja in je izobraževanje o tveganjih v kurikulumu le ena od izbirnih vsebin, se morda le s težavo odločijo za poučevanje te tematike, in kljub temu, da imajo na voljo dobre vire, raje izberejo temo, ki jim je bližja. Učitelji se morajo zato dodatno usposabljanje. Poučevanje o varnosti in zdravju pri delu ter izobraževanje o tveganjih pa je treba vključiti v kurikulume programov usposabljanja bodočih rodov učiteljev na vseh stopnjah izobraževanja.

Največji izziv je vključevanje varnosti in zdravja pri delu v **univerzitetno izobraževanje**, namenjeno bodočim inženirjem, arhitektom, zdravstvenim delavcem, poslovnežem, vodilnim delavcem, itd. Zaradi večje avtonomije univerzitetnih študijskih programov so vsebine varnosti in zdravja pri delu v njih le redko prisotne. Ukrepi za vključitev varnosti in zdravja pri delu v ustrezne študijske programe, kot so tehniške ali poslovne vede, so zato priložnostni in pogosto odvisni od zanimanja posameznih profesorjev ali sodelovanja zagovornikov teh programov v strokovnih organih. Profesorske je treba prepričati o smiselnosti vključitve vsebin varnosti in zdravja pri delu v študijske programe, poleg tega pa jim je treba zagotoviti tudi ustrezno gradivo. Obstajajo primeri dobre prakse, na primer v tehniških vedah.

⁽¹⁾ Varnost in zdravje pri delu v šolskem kurikulumu: zahteve in dejavnosti držav članic: <http://osha.europa.eu/publications/reports/TE3008521ENC/view>

Primeri usposobljenosti, ki jo učenci dosežejo pri predmetih, v katere je vključeno izobraževanje o tveganjih

Primeri osebne in socialne usposobljenosti

- učenci pridobijo in predstavijo znanje in sposobnosti na področju varnosti;
- učenci prevzemajo odgovornost;
- učenci so sposobni prositi za pomoč;
- učenci razvijejo samozavest, da lahko samostojno svetujejo;
- učenci se znajo spoprijeti z nekoristnimi stereotipi in pritiski;
- učenci znajo prepoznati tveganje in izbrati varnejšo možnost.

Primeri zdravstvene usposobljenosti

- učenci znajo nuditi prvo pomoč;
- učenci si prizadevajo za zdrav življenjski slog.

Primeri državljanske usposobljenosti

- učenci razumejo, da so potrebna pravila;
- učenci sodelujejo pri pripravi in spreminjanju pravil;
- učenci raziskujejo lokalna in aktualna vprašanja in razpravljajo o njih;
- učenci preučujejo socialne in moralne dileme;
- učenci sodelujejo pri odločanju.

Primeri učenja za poklic

- učenci spoznavajo ljudi, ki imajo različne položaje in strokovna znanja ter se z njimi pogovarjajo;
- učenci ugotavljajo lastna znanja in dosežke;
- učenci razmišljajo o tem, kako nadalje razvijati svoje znanje.

Primeri posebnih usposobljenosti, pridobljenih pri izobraževanju o tveganjih, ki so npr. del praktičnih predmetov kurikulumu

- učenci so seznanjeni z nevarnostmi, tveganji in obvladovanjem tveganj;
- učenci prepoznajo nevarnosti, ocenijo posledična tveganja in ukrepajo tako, da obvladujejo tveganja zase in za druge;
- učenci uporabijo informacije, da ocenijo neposredna in kumulativna tveganja;
- učenci skrbijo za svoje okolje, da zagotovijo varnost in zdravje zase ter za druge ljudi;
- učenci znajo pojasniti ukrepe, ki jih sprejmejo za obvladovanje tveganj.

- določitev ciljev na področju vključevanja varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje v nacionalni strategiji varnosti in zdravja pri delu;
- sprejemanje odločitev o aktivnostih na podlagi izsledkov raziskav o tem, kaj je mogoče realno doseči, katere so najboljše rešitve, itd.;
- razvijanje tesnega sodelovanja z izobraževalnimi ustanovami, zlasti z institucijami, pristojnimi za pripravo kurikulumov;
- prepoznavanje priložnosti v šolskih kurikulumih in prizadevanje za sodelovanje pri njihovem razvoju ter spremembah;
- prilagajanje predlogov in pobud osnovnim kurikulumom, uveljavljeni politiki ter postopkom poučevanja, pri čemer si je treba prizadevati za vključitev izobraževanja o tveganjih tako v obvezne, kot tudi izbirne predmete; ključna področja, v katera je treba vključiti izobraževanje o tveganjih, so osebna, zdravstvena, družbena in državljanska vzgoja; izobraževanje o tveganjih je treba omogočiti v šolah, ki so se zavezale k napredku zdravja (programi „zdravih šol“);
- razvoj učnih ciljev varnosti in zdravja pri delu ter izobraževanja o tveganjih pri ustreznih predmetih v kurikulumu, prilagojenih starosti in sposobnosti otrok in mladostnikov; osredotočiti se je treba na učne cilje razvijanja razumevanja tveganja, vključno s prepoznavanjem nevarnosti, ocenjevanjem tveganja in razvijanjem samozaščite;
- zagotavljanje virov izobraževanja o varnosti in zdravju pri delu ter izobraževanje o tveganjih, ki so prilagojeni različnim predmetom iz kurikulumu ter različnim starostim;
- zagotavljanje strokovnega izobraževanja učiteljev in vodij usposabljanja na področju izobraževanja o tveganjih; usposabljanje učiteljev na vseh nivojih, od pripravnikov do redno zaposlenih, kot del njihovega poklicnega razvoja; upoštevati je treba tudi druge osebe, vključene v izobraževanje, kot so vodstva šol in starši;
- razvoj kvalifikacijskega sistema varnosti in zdravja pri delu, ki je skladen s šolskim kvalifikacijskim sistemom;
- razvoj partnerstev z glavnimi zagovorniki izobraževanja o tveganjih za doseg usklajenega pristopa in preprečitev podvajanja;
- sprožanje pobud ter spremljanje in preučevanje napredka;
- izmenjava izkušenj in vzpostavitev mreže;
- umestitev izobraževanja o tveganjih v celostni šolski pristop k varnosti in tveganju; pristop naj vključuje varno učno okolje za učence ter varnost in zdravje zaposlenih v šoli; dejavnost je treba povezati s pobudami „zdrave šole“.

Dodatne informacije

Dodatne informacije o vključevanju varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje so na voljo na spletnem naslovu: http://osha.europa.eu/priority_groups/young_people

Dejavniki za uspešno vključitev varnosti in zdravja pri delu v šolske kurikulume so:

- odkrito zavzemanje za vključitev varnosti in zdravja pri delu v šolske kurikulume in zagotovitev primernih virov;

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (+ 34) 94 479 43 60, faks: (+ 34) 94 479 43 83

E-naslov: information@osha.europa.eu

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Reprodukcijska je dovoljena ob navedbi vira. Printed in Belgium, 2008

